

Vad kan en skola vara?

Ett dokumentärteveprojekt om människan bakom olika samhällsfrågor

Författare: Johanna Gagner, Daniel Lundqvist,
Kari Maliniemi, Emma Rösén

Artikel nummer 5/2009

Denna artikel har i november 2009 accepterats för publicering i Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan av Nacka kommuns läsgrupp med Björn Söderqvist, fil. dr. samt rektor, Nacka kommun, som gruppens ordförande.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisnings i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn, artikelns titel och källa: Skolportens artikelserie anges. I övrigt gäller Copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens nättidskrift Undervisning & Lärande.
<http://www.skolporten.com/U&L>

Aktuell metodbok med författaranvisningar: http://www.skolporten.com/U&L_Metodbok

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Maila till info@skolporten.com

Abstract

Under sex veckor arbetade två klasser på den kommunala gymnasieskolan YBC i Nacka med ett ämnesövergripande dokumentärteve-projekt som utmynnade i en tv-kanal (YBC-TV). Ämnena som ingick var svenska, samhällskunskap och mediekommunikation. Dokumentärerna behandlade individerna bakom olika samhällsfrågor såsom; arbetslöshet, droger och spelmissbruk. Syftet med projektet var att nå ett fördjupat lärande samt att förändra och utmana skolans arbetssätt. En del av resultaten som observerades var att studietrötta elever blev motiverade, att lärarna utvecklades i sitt yrke och att nya ytor där kunskap, tankar och lärande kan delas skapades.

Johanna Gagner är mediapedagog. E-post: johanna.gagner@ybc-nacka.se

Daniel Lundqvist är biträdande rektor. E-post: daniel.lundqvist@ybc-nacka.se

Kari Maliniemi är lärare i samhällskunskap och psykologi. E-post: kari.maliniemi@ybc-nacka.se

Emma Rosén är teamledare och lärare i svenska och religion. E-post: emma.rosen@ybc-nacka.se

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1.Syfte.....	6
2. Metod.....	4
3. Huvuddel	6
4. Resultat och diskussion.....	7
Referenser	8
Bilagor	11
Bilder	13

1. Inledning

Young Business Creatives (YBC) är en kommunal gymnasieskola i Nacka som startade augusti 2008. Första terminen genomfördes i provisoriska paviljonger och i januari 2009 flyttades verksamheten i den nybyggda "Kunskapsgallerian" M7 (Markusplatsen 7) i Sickla, Nacka. M7-huset är en mötesplats för många verksamheter, främst inom utbildningsområdet. YBC är en av tre gymnasieskolor i huset. En viktig strävan i YBC:s arbete är att stimulera till kreativa möten över branscher och över generationsklyftor samt att skapa meningsfulla sammanhang för lärare, elever och omvärldspartners, i M7-huset blir detta naturligt. Möten över generationer sker dagligen och samverkan kring utbildningsytor och andra resurser tar form. En kreativ IT-användning är en annan viktig del av profilen

Några viktiga målsättningar formulerades för att genom projektet stärka YBC:s profil. Här fanns en vilja att förstärka förutsättningarna för elever att kunna synliggöra sina tankar och lärprocesser, sätta dem i ett sammanhang, nå verkliga mottagare och med detta skapa kreativa möten och samarbeten med världen utanför skolan. Projektet YBC-TV var ett ämnesövergripande sexveckorsprojekt som genomfördes med våra två klasser i årskurs ett på Business Creatives-programmet (BC), ett specialutformat program liknande samhälle-ekonomi-programmet.

Undervisningsformerna har diskuterats flitigt ända sedan skolan startade. Syftet har varit att göra skolan till något mer än bara en "skola", en tydligt uttalad vilja att förstärka skolans roll, i det lokala samhället såväl som i det globala. En skola som är angelägen, aktiv, som lägger sig i och som låter ungdomar komma till tals i olika samhällsfrågor. Frågan om vad en skola kan vara och vad en skola kan bli har hela tiden varit levande. YBC har genom projektet utvecklat ett redaktionellt arbetssätt där arbetsflöden och delar av verksamheten mer liknar ett dynamiskt medieföretag än en traditionell skola.

En förutsättning för en bred delaktighet och engagemang i tv-projektet var tillgång på teknik. På YBC har varje elev tillgång till en bärbar dator (vilket kallas "1 till 1"), utrustad för att stödja och stimulera en medierik dokumentation och ett fördjupat lärande. En annan aspekt av 1 till 1 är den tillgänglighet på information och media i olika former som blir möjlig. Värdet på det publicerade upplevs självklart större ju fler som har tillgång till det och faktiskt tittar på det.

Tv-kanalen startades med en dokumentärserie som fick titeln "Människan bakom", och speglade olika samhällsproblem sedda från den enskilda individens perspektiv. Kanalen har sedan fortsatt att utvecklas och under vårterminen -09 startades nästa del, studio M7 - en kanal som visar de olika verksamheterna i och utanför M7 - Kunskapsgallerian i Sickla.

Några ytterligare förväntningar och målsättningar som sattes upp handlade om ett ökat engagemang och ett fördjupat lärande (bättre studieresultat). Det är dock alltid svårt att isolera enstaka delar och hänföra specifika åtgärder till slutresultat och grad av måluppfyllelse.

1.1 Syfte

Syftet med den här artikeln är att beskriva YBC-TV-projektet och dess påverkan på YBC:s profilering och arbetssätt i stort. Ett resonemang omkring frågan "Vad kan en skola vara"? Andra frågor som diskuteras handlar om roller och arbetsformer och vilka effekter ett ämnesövergripande projektarbete kan ge. Syftet med projektet var vidare att, genom att skapa tv-kanalen YBC-TV och programserien "Människan bakom", nå ett fördjupat lärande samt att förändra och utmana skolans arbetssätt till att fungera som en modern redaktion.

2. Metod

För att nå dessa syften arbetade eleverna i mindre redaktionsgrupper, om 3-5 personer, som ansvarade för produktionen av ett samhällsprogram. De intog olika roller så varje redaktionsgrupp innehöll ansvariga för projektledning, teknik (filmning och ljud), redigering samt research. Detta arbetssätt ligger väl i linje med tankarna i läroplanen: "Eleverna ska i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra." (Lpf-94, sid 5)

Varje grupp skulle även utse en ansvarig för skapande och uppdatering av en webbplats där deras process och projekt dokumenterades. Denna site skapades i Google Apps - ett gratisverktyg för webbsidetillverkning.

Projektet förutsatte en förändrad lärarroll där handledarrollen och rollen som redaktionschef blev lärarnas huvudfokus. Varje deltagande lärare var ansvarig för handledning av ett antal redaktionsgrupper men hade även det totala ansvaret för hela YBC-TV-redaktionen. Deltagande lärare träffades kontinuerligt (cirka en gång/vecka) under projektets gång för utvärdering, uppföljning och diskussioner hur projektet skulle fortgå.

Det faktum att varje elev och lärare hade tillgång till en egen bärbar dator möjliggjorde nya former av kommunikation, dokumentation och uppföljning. Det skapades en digital plattform, även den gjord i Google Apps, för projektet där information kunde hittas och diskussioner kunde följas. Eleverna processbloggade, en blogg där de reflekterade över sitt eget lärande i grupp, under projektets gång och fick kontinuerlig support från sina handledare. Elever och lärare möttes både i den fysiska och den virtuella miljön. Tillgången på teknik möjliggjorde även för "en skola utan väggar". Elever och lärare rörde sig i de miljöer som passade bäst för de aktuella uppgifterna/uppgifterna och var därmed inte bundna till en viss lokal vid en viss tid.

Projektet pågick under sex veckor förlagda till höstterminens sista del. De kurser som deltog var Mediekommunikation A, Samhälle A samt Svenska A, totalt 7 klocktimmar per vecka. Eleverna hade även en så kallad "Projekt/Casetid" till förfogande. Den uppgick till 2 klocktimmar/vecka. Projektet genomfördes i två klasser i årskurs 1 på BC-programmet.

Det startades upp med en introduktion i helklass där alla projektets lärare deltog. Under projektets gång hölls några genomgångar i helklass där viktiga moment/verktyg gick igenom.

En extern föreläsare, Jonas Hallberg, bjöds in som föreläste om "Konsten att berätta på film, i TV och radio".

Under utvecklandet av YBC-TV-projektet diskuterade vi kring och använde oss av Puenteduras SAMR-modell. Modellen kan stödja ett förändrat arbetssätt och fördjupning av lärandet, där de olika delarna beskriver hur teknik kan användas i undervisning. De olika delarna ska ej uppfattas som värderingar utan att olika processer i skolan passar in i olika delar (Puenteduras, 2009).

Modellen består av olika nivåer; substitution, augmentation, modification och redefinition (se figur 1). Substitution-nivån är när datorn används för processer som var möjliga även innan datorn och annan teknisk utrustning infördes i skolan. Augmentation-nivån är när datorn används för processer som var möjliga innan datorn och annan teknisk utrustning infördes i skolan, men som blir enklare med hjälp av datorn och den tekniska utrustningen samt förbättrar resultatet. Modification-nivån är när lärarna börjar utforma uppgifter som är annorlunda än innan datorn och annan teknisk utrustning infördes i skolan. Dessa uppgifter leder till ökad motivation och lärande. Redefinition-nivån är när lärarna ger helt nya uppgifter som inte var möjliga innan datorn och annan teknisk utrustning infördes i skolan. Detta leder till eleverna känner ännu större motivation och inlärnigen blir högre.

Se Figur 1. SAMR: Model for Enhancing Technology Integration in Education (ibid.) sidan 13.

3. Huvuddel

Projektet utgjorde starten för vår tv-kanal på YBC och eleverna arbetade i grupper där de skulle skapa en serie tv-reportage som skildrade människan bakom olika samhällsfrågor. De samhällsfrågor eleverna kunde välja mellan var arbetslöshet, kriminalitet, droger, alkohol, spelmissbruk, integration, rättsväsendet, trafficking samt hedersvåld. Projektet genomfördes under de sista veckorna av höstterminen. Lärarna hade erfarenheter från den första delen av terminen att flera av eleverna hade problem med motivationen, de hade svårt att leverera det lärarna efterfrågade av dem i de olika kurserna. De skoltrötta eleverna skulle utmanas med att göra saker som var lite mer på riktigt. De fick arbeta som en redaktion för att få ihop ett riktigt tv-program som sändes på skolans hemsida. För att bibehålla kontroll över elevernas process hölls samlingar i början och slutet av varje lektion (se bilaga 1).

När programmen spelades in hade vi på YBC inte flyttat in i våra riktiga lokaler så därför hade eleverna inte ideala förutsättningar. Flera av videokamerorna och stativen hade inte levererats ännu och vår studio hade de inte tillgång till. Dessa svårigheter övervanns av elevernas engagemang och vilja att lösa problemen. För att tv-programmen skulle bli så bra som möjligt så lämnade eleverna in ett manus, en sammanfattning av vad filmen skulle innehålla och ett bildmanus som de fick återkoppling på.

Slutresultatet skulle bli ett 10 - 15 minuter långt reportage där eleverna skulle behandla sin samhällsfråga. De skulle också föra en processblogg gruppvis där de funderade över de frågor som dök upp i grupperna. De skulle dessutom fundera över vad de gjort för att komma närmare sitt mål, reflektera över både sin egen och gruppens insats, göra en kort- och långsiktig planering.

Tillsammans hade de två klasserna ett kollektivt ansvar att arbeta fram en intressant serie program. De var ansvariga för sin del, men skulle också ge input till de andra grupperna i det dagliga arbetet. Arbetsrummen möblerades som en redaktion så att eleverna på ett naturligt sätt kunde ta del av varandras arbete. Vår tanke var att eleverna skulle delge varandra vad de höll på med vid återsamlingar varje arbetspass. Dock var eleverna ofta iväg och gjorde intervjuer så dessa återsamlingar blev inte av på det sätt som det var tänkt. De hade också tillgång till varandras grupsiter där de kunde läsa och kommentera varandras arbete. Inte heller detta skedde i den utsträckning som var tänkt från början.

Grupperna skulle ha med minst en intervju i sina tv-program. De frågor de skulle ställa vid intervjuerna skulle de lämna in till sin handledare för att få hjälp att utveckla. För att kunna göra ett intressant program om till exempel arbetslöshet var de tvungna att sätta sig in i ämnesområdet och också hitta respondenter som kunde hjälpa dem att förstå människan bakom samhällsproblemet.

Under arbetstiden fick grupperna handledning av oss lärare i form av återkoppling på det de gjorde. Lärarna gick här in både med sin ämneskunskap samt som handledare för en process. En gång per vecka träffade grupperna sin handledare och gick igenom vad de lärt sig, vad de höll på med, vad för svårigheter de stött på och hur de skulle lösa dem samt hur de kunde utveckla sitt arbete ytterligare. Handledaren hade också kommunikation med sina grupper i deras processblogg minst en gång per vecka. När grupperna var klara med sina inspelade program tittade lärarna tillsammans med dem igenom resultatet och gav dem kritik, positiv och negativ, så att de kunde utveckla sina program ytterligare.

Under vårterminen 2009 hade vi mycket besök på YBC. Besökarna var lärare och skolledare från andra skolor i landet samt kommunledningar från flera kommuner i Sverige. Några av grupperna fick möjlighet att visa delar av sina program samt diskutera projektet tillsammans med besökarna. De berättade om projektet och vilken uppgift de fått, visade en kortare del av sitt program, berättade om sina egna reflektioner kring vad de gjort samt lärt sig och slutligen fick besökarna ställa frågor och komma med feedback. Besökarnas frågor handlade om hur eleverna upplevde att jobba på det här sättet och vad de hade lärt sig. Elevernas kunskaper i alla tre kurserna befästes ytterligare och de drog också slutsatser som de senare kunde använda i sitt skolarbete, till exempel hur man gör en bra intervju eller hur man på bästa sätt når fram till en publik.

Inom samhällsvetenskaperna och i A-kursen på gymnasiet används olika modeller för att analysera samhällsfrågor. Ett exempel på en sådan modell är orsak-konsekvens-analysmodellen som bland andra beskrivs av Brolin och Nohagen (2006). Denna modell byggs senare ut

med olika nivåer, individ-grupp-samhälle och perspektiv, psykologiskt-biologiskt-socialt-politiskt. Modellen är ett sätt att strukturera och analysera komplexa samhällsfrågor. Med eleverna används den för att de själva skall kunna se om det finns kunskapsluckor kring en samhällsfråga men också för att sortera det överflöd av information som finns tillgängligt om de flesta samhällsfrågor. I projektet med YBC-TV fokuserade eleverna på orsaker till olika samhällsproblem. Genom att tvingas gestalta människan bakom till exempel spelmissbruk diskuterade eleverna orsaker på individnivå. I intervjuer kom dock andra nivåer upp då respondenterna själva kanske såg andra orsaker till problemet.

För att examinera eleverna utifrån samhällskunskap så användes de färdiga programmen och seminarier. Seminarierna var cirka 30 minuter långa och antalet elever var mellan fem och sju stycken. I seminarier och även i filmerna reflekterade eleverna över de orsaker de funnit och på vilken nivå och utifrån vilket perspektiv dessa skulle förstås. Exempel på detta kunde bland annat ses i arbetet om alkohol men också i filmer och seminarier runt spelmissbruk och droger. I ena gruppen som behandlade droger blev det i filmen och under intervjuerna tydligt att olika respondenter tenderade att poängtera olika nivåer av orsaker och detta la grunden för diskussionerna i seminarierna.

4. Resultat och diskussion

Eftersom projektet byggde på och vävdes ihop av flera olika kurser och ämnesområden hade lärargruppen stor hjälp av varandra i bedömningen av resultaten. Då de lärare som kliver in i en process besitter olika kompetenser blir en bredare bild av elevernas läroprocesser upplyfta och synliga. Synergi-effekterna blev påtagliga och samarbetet mellan lärare ökade, vilket sedan har fortsatt utvecklas i nya projekt och samarbeten.

De observationer som gjordes var att eleverna lyckades knyta analysmodellen till verkligheten och till viss del att analyserna fördjupades. Givetvis skedde inte det i alla grupper men det övergripande intrycket var ändå att filmerna och de intervjuer som gjordes gav bättre diskussioner och djupare analys av samhällsfrågorna, framförallt i seminarierna.

Observationer gjordes vidare att då eleverna är bekanta med tv som medie och reportage som form så blev de säkrare i urval från sitt material och sin anpassning till mottagaren. Inte heller här kan man säga att det skedde i alla grupper, men hos flertalet elever startade en tankeprocess kring situation och mottagare.

De elever som fick presentera sitt arbete inför besökare på YBC visade att de fördjupade sitt lärande och blev bättre på att hålla anföranden inför en grupp då de talade om något som de kunde och hade en erfarenhet av, inte något de endast till exempel läst. De olika målen som uppnåddes i ämnena finns i bilaga 2.

Vissa grupper arbetade inte så mycket trots att de hade bra förutsättningar. Förhoppningen var att eleverna skulle tycka att uppgiften var inspirerande och att de skulle lockas in i att

arbeta hårt för att lära sig mycket. I vissa grupper hände inte detta trots att gruppmedlemmarna sågs som studiemotiverade och drivna. I processer och projekt finns alltid risker att vissa elever smiter undan. Med hjälp av dokumentation av gruppernas processer blev det tydligt för lärarna vilka som utförde arbetet i grupperna.

Skolan har genom projektet skapat nya ytor, arenor, där kunskap, tankar och lärande kan delas och där medborgarskapet och känslan av delaktighet har stärkts påtagligt.

Referenser

Brolin, K & Nohagen, L. Forum (2006). *Samhällskunskap 1*, Bonnier utbildning, Stockholm
Puentedura, R. (2009) <http://hippasus.com/resources/tte/>, hämtad 091015.
LPF 94. *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94*.

Bilaga 1

Projektplan

Utgångspunkt

Människan bakom ... (fyll i din samhällsfråga).

Mål

Se Kursmål

Kurser som ingår

Samhällskunskap A, Svenska A och Mediekommunikation A.

Metod

- Börja med en brainstorm i gruppen. Dokumentera skriftligt och lägg upp på gruppsiten.
- Använd analysmodellen för att spegla och analysera samhällsfrågan.
- Varje grupp ska göra en intervju (intervjufrågorna ska lämnas in i förhand till redaktionschefen, dvs Emma och Kari).
- Använd förståelsekartan för att komma vidare.
- Arbete i redaktionsgrupp.

Examination

- Synopsis och storyboard
- TV-program
- Processblogg
- Avslutande munta
- Opposition

Tidsplan

Se Tidsplan

Samling

Klassen samlas i klassrummet i början och i slutet av varje lektionspass.

Lokaler

Redaktionen, Torget, Dieselverkstaden etc. Var noga med att berätta för redaktionscheferna var gruppen befinner sig. I första hand skall ni arbeta med detta på SH, Sv, Mdk annars kolla med undervisande lärare.

Deadline

Tisdag 16 december kl. 16.00 för TV-programmen.

Bilaga 2

Uppnådda kursmål

Kursmålen som uppnåddes i samhällskunskap var:

- kunna formulera, förstå och reflektera över samhällsfrågor ur såväl historiska som framtida perspektiv,
- kunna använda olika kunskapskällor och metoder vid arbetet med samhällsfrågor
- Kursmålen som uppnåddes i svenska var:
- kunna förmedla åsikter, erfarenheter och iakttagelser i tal (och skrift) på ett sätt som är anpassat efter situationen och mottagaren
- kunna inhämta, värdera och ta ställning till information och kunskap från bibliotek och databaser samt kunna använda datorer för att skriva och kommunicera

En del av eleverna uppnådde även detta kursmål:

- kunna delta i samtal och diskussioner med olika syften och hålla anföranden inför en grupp på ett sätt som är anpassat efter situation och mottagare

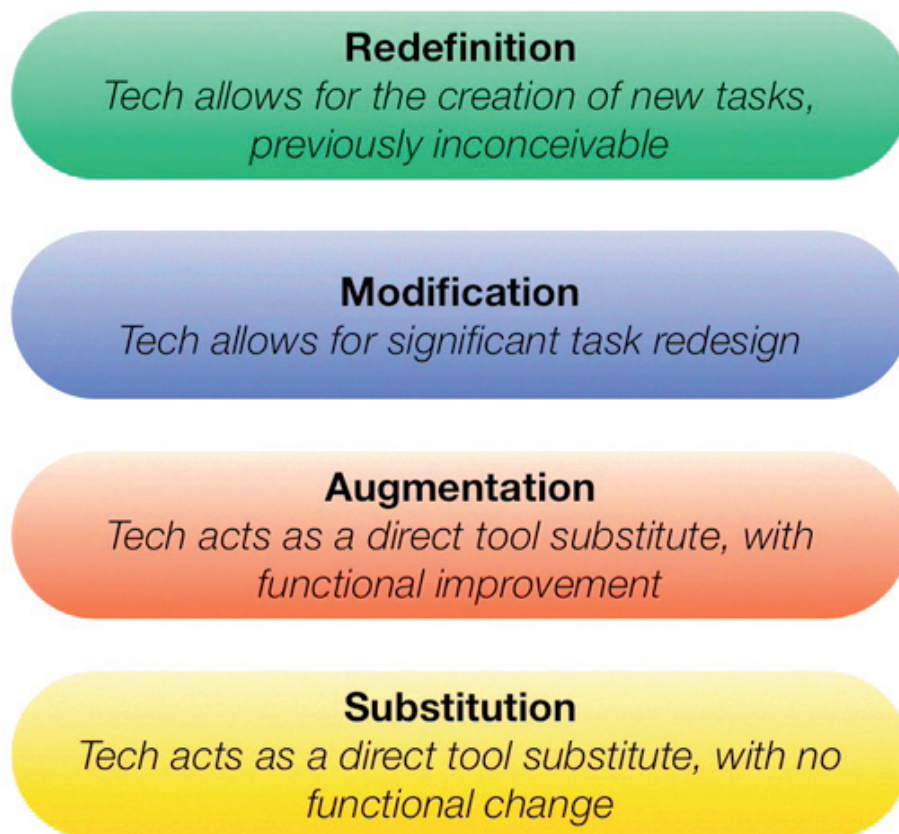
Kursmålen som uppnåddes i Mediekommunikation A var:

I Mdk-kursens övergripande beskrivning står:

”Kursen skall även utveckla förmågan att utforma budskap på ett kreativt sätt. Kursen skall dessutom ge möjlighet att praktiskt tillämpa kunskap och metoder och ge kunskaper om och erfarenheter av modern teknik som används i arbetslivet.”

Under mål att uppnå står:

- ha erfarenhet av att utforma olika informations- och reklamtexter, att muntligt framföra ett budskap samt att presentera fakta med modern presentationsteknik
- kunna tillämpa grundläggande kunskap i grafisk formgivning samt text- och bildbehandling med hjälp av modern teknik
- kunna analysera medieproduktioner utifrån innehåll, form och målgrupp samt kunna välja medium och medieuttryck för olika målgrupper
- ha kunskap om olika yrkesroller i branschen och hur arbetet organiseras vid medieproduktioner.”

Figur 1. SAMR: Model for Enhancing Technology Integration in Education (ibid.)
Sidan 7

